

OPINIA RADY**z dnia 10 marca 2009 r.****w sprawie zaktualizowanego programu konwergencji na lata 2008–2011 przedstawionego przez Litwę**

(2009/C 70/02)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 9 ust. 3,

uwzględniając zalecenie Komisji,

po zasięgnięciu opinii Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

PRZEDSTAWIA NINIEJSZĄ OPINIĘ:

- (1) W dniu 10 marca 2009 r. Rada przeanalizowała zaktualizowany program konwergencji Litwy na lata 2008–2011.
- (2) Po długotrwałym okresie wysokiej koniunktury, który rozpoczął się w roku 2003 i był napędzany wzrostem popytu wewnętrznego, w roku 2008 gospodarka Litwy zaczęła gwałtownie zwalniać. W kontekście systemu zarządu walutą w roku 2008 warunki monetarne i kredytowe uległy zaostrzeniu pod wpływem pogorszenia percepcji ryzyka kraju oraz postępującego umocnienia efektywnego realnego kursu wymiany. Niedawny okres wysokiego wzrostu doprowadził do przegrzania gospodarki — zwiększyła się nierównowaga makroekonomiczna, a w pierwszej połowie roku 2008 inflacja i deficyt bilansu płatniczego osiągnęły rekordowe poziomy. Wzrost płac znacznie przekroczył wzrost wydajności, co zmniejszyło konkurencyjność kraju. Podczas okresu wysokiej koniunktury polityka budżetowa miała charakter ekspansywny i nie zgromadzono rezerw, aby się przygotować na odwrócenie cyklu koniunkturalnego. Znaczna nierównowaga zewnętrzna zwiększyła podatność litewskiej gospodarki na takie czynniki jak powszechne zaostrzenie warunków kredytowania i mniejszy wzrost na rynkach eksportowych. Przewiduje się, że światowy kryzys finansowy i słaby popyt zewnętrzny przyczynią się do dalszego spadku popytu wewnętrznego i do kurczenia się gospodarki. Najpilniejszym wyzwaniem w dziedzinie polityki gospodarczej, które stoi obecnie przed Litwą, jest opanowanie skutków spowolnienia gospodarczego, aby zachować stabilność makroekonomiczną. W związku z koniecznością skorygowania poważnej nierównowagi władze Litwy przyjęły w grudniu 2008 r. pakiet oszczędnościowy w celu ułatwienia procesu dostosowania oraz podtrzymania zaufania na rynku. Działania te powinny także ograniczyć wzrost deficytu publicznego w okresie spadku koniunktury.
- (3) Scenariusz makroekonomiczny będący podstawą programu zakłada wzrost realnego PKB roku 2008 o 3,5 % i przewiduje jego gwałtowny spadek o 4,8 % w roku 2009, dalszy niewielki spadek o 0,2 % w roku 2010, a następnie powrót do tendencji wzrostowej (4,5 %) w roku 2011. Z dostępnych obecnie informacji ⁽²⁾ wynika, że scenariusz ten jest oparty na założeniach realistycznych w odniesieniu do wzrostu do roku 2009, natomiast wyraźnie optymistycznych w odniesieniu do lat kolejnych. Założenia dotyczące wzrostu począwszy od roku 2010 wydają się optymistyczne, ponieważ pogorszenie się perspektyw dotyczących wzrostu w krajach będących partnerami handlowymi Litwy oraz spadek popytu wewnętrznego w związku z ograniczoną dostępnością kredytów prawdopodobnie będą miały poważniejszy charakter i utrzymają się dłużej niż założono w programie. Szacunki dotyczące potencjalnego wzrostu w roku 2011 są raczej zawyżone. Zawarte w programie prognozy dotyczące inflacji są realistyczne w odniesieniu do roku 2009, natomiast w odniesieniu do roku 2010 mogą się okazać zbyt niskie, przede wszystkim ze względu na zmiany cen energii spowodowane zamknięciem elektrowni atomowej w Ignalinie, które jest planowane na koniec roku 2009. W porównaniu ze śródkresową prognozą służb Komisji ze stycznia 2009 roku program konwergencji zakłada dużo szybsze tempo likwidowania nierównowagi zewnętrznej w roku 2009, ponieważ przewiduje większy spadek popytu wewnętrznego i korzystniejszy rozwój sytuacji na rynkach eksportowych.

⁽¹⁾ Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1. Dokumenty, do których odniesienie znajduje się w niniejszym tekście są dostępne na stronie internetowej:
http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

⁽²⁾ Ocena uwzględnia w szczególności prognozę służb Komisji ze stycznia 2009 r., a także inne informacje, które uzyskano od tego czasu.

- (4) W odniesieniu do roku 2008 w śródkresowej prognozie służb Komisji deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych oszacowano na 2,9 % PKB, podczas gdy w poprzedniej aktualizacji programu konwergencji zakładano, że osiągnie on 0,5 % PKB. Ten znacznie gorszy od zakładanego wynik jest związany głównie z faktem znacznego przekroczenia pułapu wydatków na wynagrodzenia w sektorze publicznym i świadczenia socjalne dla rodzin, emerytów i rencistów na podstawie decyzji politycznych przyjętych w ciągu tego roku, a więc nieobjętych budżetem na rok 2008, oraz — w mniejszym stopniu — z mniejszymi dochodami z podatków niż zakładane pierwotnie przez władze, co wynikało przede wszystkim z dużego osłabienia aktywności gospodarczej pod koniec roku. Wydatki inwestycyjne i wykorzystanie funduszy UE były niższe niż zakładano.
- (5) Nowy rząd, który rozpoczął urzędowanie w dniu 9 grudnia 2008 r., przyjął program przewidujący znaczne oszczędności w finansach publicznych. Stosownie do tego programu, budżet na rok 2009 przyjęty przez Parlament w dniu 22 grudnia 2008 r. obejmuje pakiet dotyczący konsolidacji budżetowej, którego celem jest przywrócenie zaufania na rynkach i ograniczenie potrzeb finansowych sektora publicznego. Konsolidacja budżetowa opiera się na kompleksowej reformie podatkowej i znacznych cięciach wydatków budżetowych. Przewiduje się, że oba te działania przyczynią się do konsolidacji budżetowej w podobnym stopniu. Zapisany w budżecie deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wynosi 2,1 % PKB — w przypadku braku działań konsolidacyjnych byłby on znacznie wyższy. Celem zmian podatkowych jest przesunięcie obciążenia podatkowego z podatków bezpośrednich na podatki pośrednie oraz z opodatkowania pracy na opodatkowanie kapitału, a także rozszerzenie podstawy opodatkowania poprzez likwidację zwolnień podatkowych. Najważniejszymi środkami mającymi wpływ na dochody są: podwyższenie stawek podatku VAT i akcyzy o 1 punkt procentowy, obniżenie stawki podatku dochodowego od osób fizycznych o 3 punkty procentowe (wprowadzono także restrykcje dotyczące kwoty zwolnionej od podatku), zwiększenie o 5 punktów procentowych stawki podatku dochodowego od przedsiębiorstw, zlikwidowanie większości zwolnień od podatku VAT i podatku dochodowego od osób fizycznych i rozszerzenie podstawy opodatkowania, głównie przez włączenie większej liczby osób do systemu zabezpieczenia społecznego. W programie szacuje się, że wpływ netto tych zmian podatkowych wyniesie ok. 1,8 % PKB. W budżecie są także zaplanowane znaczne cięcia wydatków (obejmujące wynagrodzenia w sektorze publicznym, inne wydatki bieżące oraz inwestycje planowe), których wysokość szacuje się na ok. 2 % PKB.

Niektóre środki legislacyjne stanowiące podstawę tego budżetu zostały jednak w całości lub w części odrzucone przez parlament i w związku z tym muszą zostać zastąpione nowymi środkami. Szacuje się, że ogólny kurs polityki budżetowej w roku 2009, mierzony obniżeniem PKB o 3 % w ramach salda strukturalnego (tj. salda w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne, po skorygowaniu o działania jednorazowe i tymczasowe), będzie miał charakter bardzo restrykcyjny ⁽¹⁾.

- (6) Głównym założeniem średniookresowej strategii budżetowej nakreślonej w programie jest osiągnięcie celu średniookresowego w postaci deficytu strukturalnego sektora instytucji rządowych i samorządowych w wysokości 1 % PKB do roku 2010 oraz osiągnięcie zrównoważonego salda nominalnego w latach późniejszych. Oczekuje się, że deficyt nominalny sektora instytucji rządowych i samorządowych zmniejszy się do 1,0 % PKB w 2010 roku, a w roku 2011 zostanie zrównoważony. Źródłem tej korekty ma być znaczny wzrost wskaźnika dochodów względem PKB oraz umiarkowany spadek wskaźnika wydatków. Rząd rozpoczął bardziej szczegółowy przegląd wydatków bieżących, w tym wydatków na zatrudnienie w sektorze publicznym, w wyniku którego może przedstawić w późniejszych latach dalsze propozycje dotyczące ograniczenia wydatków. Wyższy wzrost dochodów jest związany głównie ze zmianami podatkowymi wprowadzonymi w budżecie na rok 2009. W programie konwergencji stwierdza się jednak wyraźnie, że osiągnięcie przedstawionych w nim celów budżetowych wymaga podjęcia dodatkowych środków odpowiadających ok. 0,5 % PKB w roku 2010 i ok. 1,5 % PKB w roku 2011.
- (7) Wyniki budżetowe mogą okazać się znacznie gorsze od zakładanych. Dotyczy to wszystkich lat objętych programem: w roku 2009 nie można wykluczyć, że dochody okażą się znacznie niższe niż przewidziano w programie, ponieważ uznaniowe środki na rzecz zwiększenia dochodów (zwłaszcza podwyżki podatków pośrednich) mogą nie przełożyć się na większy wzrost dochodów podatkowych zaplanowany w programie, a niektóre proponowane cięcia wydatków (zwłaszcza te dotyczące dotacji i wynagrodzeń pracowników w sektorze publicznym) mogą nie zostać wprowadzone w życie; w latach 2010 i 2011 ryzyko wiąże się z faktem, że planowana konsolidacja budżetowa opiera się na bardzo optymistycznych założeniach dotyczących wzrostu i wymaga dodatkowych działań w celu osiągnięcia celów budżetowych.

⁽¹⁾ Prognozowana w programie konsolidacja strukturalna wynosząca około 4 punkty procentowe PKB jest równa wartości nominalnej pakietu konsolidacyjnego. Jednak jest ona różna od salda strukturalnego ponownie obliczonego przez służby Komisji na podstawie informacji zawartych w programie, głównie z powodu odmiennych szacunków dotyczących potencjalnego wzrostu i luki produktowej.

- (8) Długoterminowy wpływ starzenia się społeczeństwa na budżet jest mniejszy od unijnej średniej, co jest wynikiem uchwalonych już reform systemu emerytalnego. Zgodnie z oceną zamieszczoną w programie sytuacja budżetowa w roku 2008 jest znacznie gorsza od stanu wyjściowego w poprzednim programie, co potęguje wpływ starzenia się społeczeństwa na budżet, zwiększając zagrożenia dla długoterminowej stabilności finansów publicznych. Do zmniejszenia tych zagrożeń, które kształtują się na średnim poziomie, przyczyniłoby się osiągnięcie wyższych nadwyżek pierwotnych w perspektywie średnioterminowej, zgodnie z założeniami programu.
- (9) Średniookresowe ramy budżetowe Litwy nie zapobiegły przekraczaniu wydatków w ostatnich latach. Dynamiczny wzrost dochodów ułatwił wielokrotne korygowanie w górę celów dotyczących wydatków, a ramy budżetowe znalazły się pod dodatkową presją wynikającą z cyklu wyborczego, o czym świadczy niedawne pogorszenie się deficytu nominalnego. Z myślą o wzmocnieniu tych ram w listopadzie 2007 r. przyjęto ustawę o dyscyplinie finansów publicznych, która przewiduje m.in. zasadę kontroli wydatków budżetowych. Ustawa ta koncentruje się jednak na przygotowaniu i wykonaniu budżetu rocznego i jako taka nie wprowadza niezbędnego elementu perspektywicznego w postaci ram średniookresowych. Średniookresowe planowanie finansów publicznych i kontrola nad nimi stanowią zatem nadal stosunkowo słaby punkt obecnych ram budżetowych. Istnieje pole do udoskonalenia planowania i wzmocnienia wiążącego charakteru średniookresowych pułapów wydatków, co przyczyniłoby się do ograniczenia wzrostu wydatków. Ramy budżetowe muszą ponadto gwarantować konsolidację finansów publicznych w okresie dobrej koniunktury, zapobiegając sytuacji, w której wyższe dochody powodują wyższe wydatki. W dalszym ciągu mało przejrzysty jest cały proces budżetowy. Problem ten dotyczy m.in. należytej sprawozdawczości dotyczącej realizacji dochodów i wydatków, w tym porównywalności wskaźników budżetowych w ujęciu kasowym i memoriałowym.
- (10) Aby ustabilizować sektor finansowy, w październiku 2008 r. władze Litwy podniosły pułap gwarancji depozytów z równowartości 22 000 EUR do 100 000 EUR i zwiększyły do 100 % udział gwarantowanych środków. W programie wspomniane jest potencjalne ryzyko związane z gwarancjami depozytów — na koniec roku 2008 łączna kwota objęta gwarancją wynosiła ok. 30 % PKB.
- (11) Zgodnie z europejskim planem naprawy gospodarczej, zatwierdzonym w grudniu przez Radę Europejską, Litwa — jako kraj mający do czynienia ze znacznymi zaburzeniami równowagi zewnętrznej i wewnętrznej — przyjęła politykę budżetową ukierunkowaną na jej przywrócenie. Biorąc pod uwagę potrzebę skorygowania nierównowagi gospodarczej oraz trudności z uzyskaniem nowego finansowania na akceptowalnych warunkach wobec panującej na rynku niechęci do podejmowania ryzyka, zaplanowany na lata 2009–2011 restrykcyjny kurs polityki budżetowej stanowi odpowiednią reakcję na sytuację makroekonomiczną i budżetową. Litwa podjęła kompleksową reformę podatkową i szereg działań oszczędnościowych, takich jak obniżka wynagrodzeń w sektorze publicznym w roku 2009. Litewskie władze planują również przyjęcie kompleksowego pakietu środków wspierających sektor przedsiębiorstw poprzez zmniejszenie obciążeń administracyjnych, ułatwienie dostępu do finansowania oraz ułatwienie eksportu i inwestycji. Jednym z priorytetów jest modernizacja starych budynków z czasów ZSRR, aby zwiększyć ich energooszczędność. W związku z tym Litwa stawia sobie za cel przyspieszenie i uproszczenie wykorzystania funduszy strukturalnych UE. Zgodnie z wnioskami Komisji zawartymi w europejskim planie naprawy gospodarczej, w ramach tych funduszy znacznie zwiększono by możliwości finansowania tego typu inwestycji. Środki te związane są ze średniookresowym programem reform i z zaleceniami dla Litwy, przedstawionymi przez Komisję w dniu 28 stycznia 2009 r. w ramach strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.
- (12) Litwa przyjęła program konsolidacji, który jest odpowiedni do celów skorygowania nierównowagi makroekonomicznej. Wyniki budżetowe mogą jednak okazać się znacznie gorsze od zakładanych. Ponadto korekta powinna zostać wsparta dodatkowymi środkami, zwłaszcza w końcowych latach objętych tym programem. Wprawdzie wydaje się, że program we wszystkich latach począwszy od roku 2009 przewiduje margines bezpieczeństwa chroniący przed normalnymi wahaniami koniunkturalnymi, jednak ze względu na zagrożenia, w tym na ryzyko gwałtownego załamania gospodarczego, margines ten może okazać się niewystarczający, aby zapobiec naruszeniu progu deficytu wynoszącego 3 % PKB w latach 2009 i 2010. Oczekuje się, że kurs polityki budżetowej mierzony zmianą salda strukturalnego (pierwotnego) będzie restrykcyjny w latach 2009–2011. W kontekście członkostwa Litwy w ERM II oraz konieczności poprawy konkurencyjności kosztowej gospodarki, wskazana byłaby korekta dotychczasowego szybkiego wzrostu wynagrodzeń.
- (13) Co do wymagań odnośnie do danych, określonych w kodeksie postępowania dotyczącym programów stabilności i konwergencji, w programie przedstawiono wszystkie dane obowiązkowe i większość opcjonalnych ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ W szczególności brakuje danych dotyczących niektórych składników korekty przepływów kapitału, szacunkowych danych na temat czynników potencjalnego wzrostu oraz niektórych danych dotyczących stabilności długookresowej.

Podsumowując, po latach wzrostu kształtującego się powyżej możliwości potencjalnych jej gospodarki, na Litwie bardzo skurczył się popyt wewnętrzny. Pogłębiający się światowy kryzys finansowy oraz słabnący popyt zewnętrzny przyczyniają się do dalszego kurczenia się gospodarki. Przez długi czas wzrost płac znacznie przekraczał wzrost wydajności, co zmniejszyło konkurencyjność kraju, a tym samym perspektywy ożywienia gospodarczego opartego na eksporcie. W roku 2008 znacznie pogorszyło się saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych, głównie na skutek ekspansywnej polityki budżetowej. Program zakłada, że w roku 2009 deficyt ma wynieść 2,1 % PKB. Deficyt nominalny powinien następnie stopniowo maleć do roku 2011, kiedy to zostanie osiągnięta równowaga budżetowa. Biorąc pod uwagę zagrożenia związane ze scenariuszem makroekonomicznym oraz brak informacji dotyczących środków na rzecz konsolidacji budżetowej po roku 2009, wyniki budżetowe mogą okazać się znacznie gorsze od przewidywanych w programie, a deficyt nominalny może w latach 2009 i 2010 przekroczyć próg 3 % PKB, natomiast wskaźnik zadłużenia utrzyma się bez trudu poniżej wartości referencyjnej wynoszącej 60 % PKB. W świetle istniejących zaburzeń równowagi zaplanowany na lata 2009–2011 restrykcyjny kurs polityki budżetowej stanowi adekwatną reakcję. Stosunkowo słabym punktem obecnych ram budżetowych są średniookresowe planowanie finansów publicznych i kontrola nad nimi, zwłaszcza jeżeli chodzi o wydatki.

W świetle powyższej oceny oraz wobec potrzeby zapewnienia trwałej konwergencji i płynnego przejścia na ERM II, wzywa się Litwę do:

- (i) wdrożenia działań koniecznych do zrealizowania celu budżetowego w roku 2009 poprzez uszeregowanie wydatków pod względem ważności i kontynuację zakładanej konsolidacji budżetowej w perspektywie średnioterminowej;
- (ii) ograniczenia płac w sektorze publicznym, aby ułatwić dostosowanie płac w całej gospodarce do poziomu wydajności i równocześnie poprawić konkurencyjność kosztową;
- (iii) poprawy zarządzania budżetem i zwiększenia przejrzystości, dzięki ulepszeniu średniookresowych ram budżetowych i utrzymywaniu dyscypliny w zakresie wydatków.

Porównanie głównych prognoz makroekonomicznych i budżetowych

		2007	2008	2009	2010	2011
Realny PKB (zmiana w %)	PK styczeń 2009	8,9	3,5	- 4,8	- 0,2	4,5
	KOM styczeń 2009	8,9	3,4	- 4,0	- 2,6	bd.
	PK grudzień 2007	9,8	5,3	4,5	5,2	bd.
Inflacja HICP (%)	PK styczeń 2009	5,8	11,2	5,4	3,6	- 0,1
	KOM styczeń 2009	5,8	11,1	5,6	4,8	bd.
	PK grudzień 2007	5,8	6,5	5,1	3,6	bd.
Luka produktowa ⁽¹⁾ (% potencjalnego PKB)	PK styczeń 2009	7,1	5,4	- 2,8	- 5,7	- 4,0
	KOM styczeń 2009 ⁽²⁾	7,7	6,6	- 0,5	- 4,8	bd.
	PK grudzień 2007	3,3	1,5	- 0,4	- 1,3	bd.

		2007	2008	2009	2010	2011
Wierzytelności/zadłużenie netto wobec reszty świata (% PKB)	PK styczeń 2009	- 12,7	- 10,2	- 1,8	- 4,7	- 5,7
	KOM styczeń 2009	- 13,2	- 10,7	- 4,8	- 4,7	bd.
	PK grudzień 2007	- 12,5	- 12,7	- 14,5	- 15,4	bd.
Dochody sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	PK styczeń 2009	33,9	33,8	35,8	37,3	36,4
	KOM styczeń 2009	33,9	33,9	34,8	36,0	bd.
	PK grudzień 2007	35,5	37,4	38,6	39,4	bd.
Wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	PK styczeń 2009	35,2	36,7	37,8	38,3	36,4
	KOM styczeń 2009	35,2	36,8	37,8	39,4	bd.
	PK grudzień 2007	36,4	37,9	38,5	38,6	bd.
Saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	PK styczeń 2009	- 1,2	- 2,9	- 2,1	- 1,0	0,0
	KOM styczeń 2009	- 1,2	- 2,9	- 3,0	- 3,4	bd.
	PK grudzień 2007	- 0,9	- 0,5	0,2	0,8	bd.
Saldo pierwotne (% PKB)	PK styczeń 2009	- 0,5	- 2,3	- 1,2	0,0	1,1
	KOM styczeń 2009	- 0,5	- 2,2	- 2,0	- 2,3	bd.
	PK grudzień 2007	- 0,1	0,3	0,9	1,4	bd.
Saldo w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne ⁽¹⁾ (% PKB)	PK styczeń 2009	- 3,1	- 4,4	- 1,3	0,5	1,1
	KOM styczeń 2009	- 3,3	- 4,6	- 2,9	- 2,1	bd.
	PK grudzień 2007	- 1,8	- 0,9	0,3	1,1	bd.
Saldo strukturalne ⁽²⁾ (% PKB)	PK styczeń 2009	- 2,6	- 4,9	- 1,8	0,1	1,1
	KOM styczeń 2009	- 2,7	- 4,6	- 2,9	- 2,1	bd.
	PK grudzień 2007	- 1,2	- 0,9	0,3	1,1	bd.
Dług brutto sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	PK styczeń 2009	17,0	15,3	16,9	18,1	17,1
	KOM styczeń 2009	17,0	17,1	20,0	23,3	bd.
	PK grudzień 2007	17,6	17,2	15,0	14,0	bd.

Uwagi:

(1) Podane w programie wartości luki produktowej oraz salda w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne zostały przeliczone przez służby Komisji na podstawie informacji przedstawionych w programie.

(2) W oparciu o szacowany potencjalny wzrost w wysokości — odpowiednio — 6,1 %, 4,5 %, 2,8 % i 1,8 % w latach 2007–2010.

(3) Saldo w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne, po skorygowaniu o działania jednorazowe i tymczasowe. Środki jednorazowe i inne środki tymczasowe wynoszą 0,6 % PKB w roku 2007 (zwiększające deficyt), 0,5 % PKB w roku 2008, 0,5 % PKB w roku 2009 i 0,5 % PKB w roku 2010; zgodnie z najnowszym programem wszystkie te środki przyczyniają się do zmniejszenia deficytu i wyniosą 0,6 % PKB w roku 2007; zgodnie ze śródkresową prognozą służb Komisji ze stycznia 2009 r. środki te przyczynią się do zwiększenia deficytu.

Źródło:

Program konwergencji (PK); prognozy śródkresowe służb Komisji ze stycznia 2009 r. (KOM); obliczenia służb Komisji.